

дійсності з метою забезпечення діяльності суб'єктів суспільних правовідносин в межах права і моралі. З урахуванням важливого значення судової влади пропонується інтеграційна модель державно-правової системи в основі з інтегративним співвідношенням держави, права, моралі. При поширенні судової влади на всіх суб'єктів

правовідносин, використанні моралі й права як меж та як інструментів судового обмеження проявів згаданих суб'єктів, створюються найкращі умови в державно-правових системах для реалізації соціального капіталу, забезпечення стабільності й ефективності суспільного правопорядку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Костицький В. В. Проблеми ренесансу в сучасній теорії права / В. В. Костицький // Малий і середній бізнес. – 2009. – № 1–2. – С. 5–8.
2. Машков А. Проблеми теорії держави і права: співвідношення та межі / А. Машков. – К.: К.І.С., 2011. – 344 с.
3. Історія вчень про право і державу: навчальний посібник / Демиденко Г. Г. – Харків: Консум, 2004. – 432 с.
4. Русский Библиейский справочник: научное пособие / Г. Геллей. – Printed by Harmony Printing Ltd. – Toronto, Ontario. – Canada. – 1989. – 860 p.
5. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно наново перекладена / Пер. І. Огієнка 1962 р. – К.: Українське Біблійне Товариство, 1991. – 959 с.; Н. З. – 296 с.
6. Антонович А. Я. Полицейские органы / А. Я. Антонович // Курс государственного благоустройства – К.: Тип. Завадского, – 1889. – Ч. 1. – 410 с.
7. Шевченко О. О. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. О. Шевченко. – Вид. 4., доповн. – Київ, 2010. – 296 с.
8. Д-р Сантинг Дж. Пустые города (Проповеди на основании науки) / Дж. Сантинг // Moody Science Video Classics: Empty Cities. – The Moody Science Institute, 1961. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.youtube.com/watch?v=b79JoQglido>.
9. Сколота З. Н. Интерпретация гибели цивилизации в различных исследовательских контекстах / З. Н. Сколота // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2008. – № 7 (89) – С. 135–140.
10. Грицаенко В. Социальный капитал и гражданское общество / В. Грицаенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scd.centro.ru/dover.zip>. – Рец. на ст.: Fukuyama Francis. Social Capital and Civil Society / Francis Fukuyama // The Institute of Public Policy George Mason University, 1999. – October 1.
11. Кемеров В. Философская энциклопедия / В. Кемеров. – «Панпринт», 1998 г. – 453 с.
12. Кельзен Г. Чисте правознавство; з дод.: Проблема справедливості / Г. Кельзен; пер. з нім. – К.: Юніверс, 2004. – 496 с.
13. Ерліх Є. Вільне право знаходження та вільне правознавство / Є. Ерліх // Проблеми філософії права. – 2005. – К. – Чернівці, 2005. – Т. III. – С. 172.
14. Петражицкий Л. И. Теория права и государства в связи с теорией нравственности / Л. И. Петражицкий. — СПб.: Издательство «Лань», 2000. — 608 с.
15. История философии права / Под ред. Д. А. Керимова. – СПб.: Юридический институт (Санкт-Петербург), Санкт-Петербургский университет МВД России, 1998. – 640 с.

УДК 342.72

СОЦІАЛЬНІ ПРАВА ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УКРАЇНІ SOCIAL RIGHTS OF CHILDREN WITH DISABILITIES IN UKRAINE

Нагорна В.В.,

аспірант Інституту права та суспільних відносин

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

Стаття присвячена висвітленню питань щодо соціальних прав, соціального забезпечення та захисту прав дітей з особливими потребами в Україні. Проаналізовано підходи різних вчених щодо визначення теоретичних понять «соціальне забезпечення» та «соціальний захист». Автор акцентує увагу на основних соціальних правах та формах соціального забезпечення дітей з особливими потребами.

Ключові слова: соціальні права, соціальний захист, діти з особливими потребами, соціальне забезпечення.

Статья посвящена освещению вопросов социальных прав, социального обеспечения и защиты прав детей с особыми потребностями в Украине. Проанализированы подходы различных ученых относительно определения теоретических понятий «социальное обеспечение» и «социальная защита». Автор акцентирует внимание на основных социальных правах и формах социального обеспечения детей с особыми потребностями.

Ключевые слова: социальные права, социальная защита, дети с особыми потребностями, социальное обеспечение.

Article is devoted to issues of social rights, welfare and protection of children with disabilities in Ukraine. The approaches of various scientists to determine the theoretical concepts of «social security» and «social protection». The author focuses on the fundamental social rights and forms of social security of children with disabilities.

Key words: social rights, social protection, children with disabilities, social security.

Постановка проблеми. Однією із важливих проблем розвитку Української держави, пов'язаних з пошуком напрямків подолання кризових явищ життя, є вирішення проблем розвитку соціального захисту окремих категорій громадян. Процес дослідження генезу, еволюції розвитку прав людей з особливими потребами проходить довгий історичний та законотворчий шлях, приділення уваги соціальним правам дітей з особливими потребами спостерігається не так давно і перебуває в стадії актуальних досліджень як науковців так і політиків, так як це є частиною соціальної політики будь-якої держави.

Стан дослідження. Потужний внесок у розвиток соціального забезпечення людей з особливими потребами, зокрема дітей даної категорії, було здійснено Б. І. Сташків, В. С. Тарасенко, О. Г. Чутчевою та іншими.

Разом з тим слід відзначити, що у вітчизняній юридичній науці чітко не визначено соціальних прав, соціального забезпечення та соціального захисту саме дітей з особливими потребами як загальних теоретичних категорій. Тому **метою та завданням статті** є подальша розробка сутності та видів соціальних прав дітей з особливими потребами, їх аналіз на основі норм українського законодавства.

Виклад основного матеріалу. Стосовно соціальних прав дітей з особливими потребами слід зазначити, що загалом розуміння соціальних прав у Конституції України пов'язане з концепцією соціальної держави. Наприклад, М. Г. Кобець визначає соціальне право через систему правових норм, за допомогою яких здійснюється правове регулювання соціального захисту людей та гарантування їх прав [1, с. 28].

На нашу думку, до соціальних прав дітей з особливими потребами, які потребують гарантування та захисту з боку держави, потрібно віднести права, які пов'язані із правом соціального забезпечення, правом соціального захисту, правом на охорону здоров'я, медичну допомогу, правом на освіту, правом на реабілітаційні засоби та послуги, дослідження яких і є метою статті.

Стосовно права на соціальне забезпечення законодавець визначає, хто визнається ще або вже не здатним до праці і відповідно таким, що потребує соціального забезпечення; що і за яких умов він вправі отримати від суспільства; за рахунок яких коштів і за рішенням яких державних органів [2]. Тому дитина з особливими потребами фактично підпадає під ці ознаки.

Права і свободи людини, її правовий статус визначає ступінь свободи людини в суспільстві. Цей принцип відносин людини-держави сформульований в Конституції України (ч. 2 ст. 3 Конституції України) [3]. Проблема прав людини привертала і привертає увагу і залишається актуальною в даний час.

Право на соціальне забезпечення відноситься до категорії соціально-економічних прав та вперше знайшло своє закріплення в Конституції Франції 1793 та 1848 року, Декларації прав людини і громадянина. Соціальні права знаходять своє закріплення в численних міжнародних актах. «Обсяг прав людини, закріплений в міжнародних документах, виконує роль взірця, до якого повинні прагнути всі народи й держави» [4, с. 42].

У сучасних наукових дослідженнях (причому не тільки юридичних) приділялася і приділяється увага соціальному захисту як в цілому, так і щодо окремих категорій громадян, що засвідчує про його багатогранність і необмеженість для дослідження. Конституція України закріпила право на соціальний захист, як одне з основних соціальних конституційних прав.

У наукових розробках науковців відсутня єдність поглядів на сутність понять соціального захисту та соціальне забезпечення, тому необхідним є метою аналіз висновків і узагальнення теоретичних положень та на їх основі формулювання поняття «соціальний захист дітей з обмеженими можливостями» та визначення його ознак. Адже категорія «соціальний захист» уявляє наукову цінність не лише для науки права соціального забезпечення, а для усєї правової науки і є загальною правовою науковою категорією.

Також в літературі відстоюється позиція, яку доцільно підтримати, що «соціальне забезпечення є складовою соціального захисту» [5, с. 8].

На даний час особливого значення набуває питання врегулювання та вдосконалення нормативно-правової бази щодо соціального забезпечення дітей в цілому та дітей з обмеженими можливостями зокрема. Так, у нормах Декларації прав дитини 1959 року, простежується можливість дитини користуватися благами соціального захисту.

У Всесвітній Декларації про забезпечення виживання, розвитку і захисту дітей особлива увага приділяється дітям, які знаходяться в особливо важких умовах, зокрема дітям-інвалідам. У Декларації наголошується, що цій категорії дітей необхідно приділяти більше уваги, виявляти піклування і надавати підтримку. Основою для здійснення державою соціальної політики щодо соціального захисту дітей з особливими потребами є Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів [6], які передбачають соціальний захист не тільки дітей-інвалідів, але й осіб, що взяли на себе турботу про них.

Українська держава визнає одним із пріоритетних напрямків своєї соціальної політики правовий та соціальний захист дітей-інвалідів. Всі діти з особливими потребами повинні бути включені у соціально-культурні процеси і зв'язки із своїми ровесниками не інвалідами. Система соціального захисту населення має будуватися таким чином, щоб не породжувати зрівнялівки і утриманських настроїв у розподілі і споживанні життєвих благ, не послаблювати дієвості мотивів і стимулів до праці, а навпаки, створювати умови для їх найповнішого виявлення [7, с. 18]. Це має бути поширене і на дітей, адже у сфері їх соціального забезпечення досі відсутній уніфікований підхід.

Чинне законодавство виділяє як окрему категорію дітей-інвалідів віком до 16 років, які мають право на отримання державної соціальної допомоги у розмірі 70% прожиткового мінімуму [8].

Запроваджені в Україні пільги є формою реалізації права громадян на соціальний захист з боку держави, яке закріплене в Конституції України та випливає з міжнародно-правових зобов'язань держави. Крім того, вказані форми соціального захисту безпосередньо пов'язані з реалізацією права на достатній життєвий рівень, права на житло, права на охорону здоров'я, низки інших положень Основного Закону.

Механізм надання пільг є недосконалим та демонструє прорахунки щодо єдиного реєстру пільговиків (деякі пільговики, у тому числі діти з обмеженими можливостями не використовують чи майже не використовують право безплатного проїзду у міському чи приміському транспорті).

Закріплюючи перелік пільг для кожної соціально захищеної чи доволі «захищеної» категорії, вочевидь не врахували того, що, крім їх закріплення, необхідним є і фінансування.

Пільги інвалідам надаються на підставі посвідчення, яке підтверджує відповідний статус, в яких зазначено категорію «дитина-інвалід» (для дітей), а також у відповідних випадках вказано їх основні нозологічні форми захворювань (по зору, слуху та з ураженням опорно-рухового апарату). Зокрема, діти з особливими потребами при вступі на навчання мають право брати участь у конкурсі за результатами вступних екзаменів з конкурсних предметів у вищому навчальному закладі або за результатами зовнішнього незалежного оцінювання на їх вибір мають особи з обмеженими фізичними можливостями (інваліди I та II груп, діти-інваліди). Зараховуються поза конкурсом діти-інваліди віком до 18 років [9].

Пільга у формі права на безоплатне паркування і зберігання транспортних засобів надається членам сімей інвалідів, яким передано право на користування автомобілем; законним представникам дітей-інвалідів, які є власниками транспортних засобів, користуються ними за довіреністю і перевозять дітей-інвалідів з ураженням опорно-рухового апарату. Документом, що посвідчує право на безоплатне паркування транспортного засобу, є посвідчення отримувача державної соціальної допомоги, що виплачується замість пенсії, які містять запис про інвалідність у зв'язку з ураженням опорно-рухового апарату.

Діти-інваліди забезпечуються технічними та іншими засобами реабілітації відповідно до індивідуальної програми реабілітації безоплатно шляхом безготівкового перерахування коштів підприємствам, що виконали індивідуальні заявки дітей-інвалідів на виготовлення технічних та інших засобів реабілітації, надання послуг з їх ремонту (протезно-ортопедичні вироби, в тому числі ортопедичне взуття; спеціальні засоби для самообслуговування та догляду; засоби для пересування; допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому; меблі та оснащення; спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією) без права їх продажу, дарування і передачі протягом строку, на який видається такий засіб.

Відповідно до чинного законодавства дітям з обмеженими можливостями, як особам, які перебувають у складній життєвій ситуації, яка зумовлена станом їх здоров'я, за їх бажанням, бажанням їх батьків, а в окремих випадках в примусовому порядку можуть надаватися такі види соціальних послуг:

- соціально-побутові послуги (забезпечення продуктами харчування, м'яким та твердим інвентарем, гарячим харчуванням тощо);

- психологічні послуги (надання консультацій з питань психічного здоров'я та поліпшення взаємин з оточуючим соціальним середовищем, застосування психодіагностики, надання методичних порад);

- соціально-педагогічні послуги (виявлення та сприяння розвитку різнобічних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, організація індивідуального навчального, виховного та корекційного процесів, дозвілля, спортивно-оздоровчої, технічної та художньої діяльності тощо);

- соціально-медичні послуги (консультації щодо запобігання виникненню та розвитку можливих органічних розладів особи, збереження, підтримка та охорона її здоров'я тощо);

- соціально-економічні послуги (допомоги у вигляді одноразових компенсацій);

- юридичні послуги (надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, оформлення правових документів, адвокатська допомога, захист прав та інтересів особи);

- послуги з працевлаштування (пошук підходящої роботи, сприяння у працевлаштуванні та соціальне супроводження працевлаштованої особи);

- послуги з професійної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями — комплекс медичних, психологічних, інформаційних заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для реалізації права на професійну орієнтацію та підготовку, освіту, зайнятість;

- інформаційні послуги (надання інформації, необхідної для вирішення складної життєвої ситуації (довідкові послуги); розповсюдження просвітницьких та культурно-освітніх знань (просвітницькі послуги) та інші соціальні послуги.

Формою соціального обслуговування є санаторно-курортне лікування.

Одним із видів медичної допомоги дітям з обмеженими можливостями слід вважати забезпечення лікарськими засобами, тобто «речовинами або їх сумішами природного, синтетичного чи біотехнологічного походження, які застосовуються для запобігання вагітності, профілактики, діагностики та лікування захворювань людей або зміни стану і функцій організму [10].

Центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів є складом системи органів праці та соціального захисту населення, метою діяльності якого є здійснення заходів, спрямованих на розвиток та коригування порушень розвитку дитини-інваліда, навчання її основним соціальним та побутовим навичкам, розвиток здібностей, створення передумов для інтеграції у суспільство.

З урахуванням особливостей психофізичного розвитку дітей створюються центри для дітей, які мають вади слуху у поєднанні із затримкою психічного розвитку або розумовою відсталістю; для дітей, які мають вади зору у поєднанні із тяжкими системними мовленнєвими порушеннями, затримкою психічного розвитку чи розумовою відсталістю та сліпоглухих; для дітей, які мають вади опорно-рухового апарату у поєднанні із тяжкими системними мовленнєвими порушеннями, затримкою психічного розвитку або розумовою відсталістю; для дітей з тяжкими порушеннями мовлення у поєднанні з розумовою відсталістю, затримкою психічного розвитку; для розумово

відсталих дітей у поєднанні з тяжкими порушеннями мовлення.

Законодавець дозволяє створення спеціальних класів у загальноосвітніх навчальних закладах для реалізації права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття загальної середньої освіти за місцем проживання, залучення сім'ї до участі у навчально-реабілітаційному процесі з урахуванням особливостей розвитку та потреб дитини, створення передумов для соціальної адаптації, подальшої інтеграції в суспільство дітей з особливими освітніми потребами [11].

Невирішеною проблемою в Україні залишається недоступність для таких дітей вища освіта. Лише один ВНЗ (ВМУРоЛ «Україна» та його філії) в Україні надає можливість таким діткам здобувати вищу освіту на рівні з усіма студентами відповідно до Концепції інклюзивної освіти в Україні [12].

У силу існування таких бар'єрів певна кількість дітей-інвалідів позбавлені можливості активно брати участь у житті суспільства, що свідчить про невиконання положень Закону України «Про охорону дитинства», яким передбачено, що планування та побудова населених пунктів, формування жилих районів, розробка проектних рішень, будівництво та реконструкція будинків, споруд та їх комплексів, об'єктів та засобів громадського транспорту повинні здійснюватися з дотриманням вимог Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні».

Потребує вирішення проблема забезпечення належними житловими умовами дітей-інвалідів, які повернулися з будинків-інтернатів, де вони утримувалися до повноліття.

Досить гострою залишається проблема зі створенням умов для безплатного та пільгового забезпечення сімей, в яких проживають діти-інваліди спеціальними транспортними засобами.

Громадський транспорт не пристосований для проїзду в ньому дітей-інвалідів, у зв'язку з цим виникають проблеми з перевезенням таких дітей до медичних установ та закладів освіти. Для більшості сімей з дітьми-інвалідами автомобіль є єдиним засобом для пересування такої дитини, але часто скрутне фінансове становище не дозволяє придбати автомобіль навіть за умови 30% оплати його вартості.

Однією з гострих проблем є забезпечення дітей-інвалідів технічними засобами реабілітації для максимального відновлення втрачених функцій органів, що потребують ортопедичної допомоги.

Висновки. Отже, основними ознаками соціального захисту дітей з особливими потребами на сучасному етапі можна визначити: 1) державний характер забезпечення їх соціального захисту; 2) правове регулювання державної політики соціального захисту шляхом забезпечення державою гарантій прав і свобод громадян відповідно до Конституції України; 3) закріплення в законодавстві кола осіб, що потребують соціального захисту; 4) законодавче встановлення підстав соціального захисту, за якими воно надається; 5) створення державою системи матеріальних і нематеріальних заходів, які спрямовані на забезпечення соціального захисту дітей з обмеженими можливостями і створення умов для забезпечення їх нормальної життєдіяльності.

Основними формами соціального забезпечення, гарантіями реалізації державою соціального захисту або основними соціальними правами дітей з особливими потребами повинні бути:

- право на отримання державної соціальної допомоги;
- право на пільги;
- право на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації;
- право на безоплатну медицину;
- право на освіту;
- право на соціальні послуги;

- право на житло.

Соціальні права дітей з особливими потребами, як і інші їхні права, повинні забезпечуватися та розвиватися на високому державному рівні, повинен забезпечуватися

соціальний захист даної категорії дітей і приділятися особлива увага до них, щоб вони не були ізольовані від суспільства, тобто швидше вводити в усі сфери їхнього життя інклюзивне забарвлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кобець Н. Г. Социальное право: понятие, предмет, функции, система и принципы / Н. Г. Кобець // Юридический вестник. – 1997. – № 3. – С. 25 – 28.
2. Азарова Е. Г. Концепция развития законодательства о социальном обеспечении // Правовая реформа: концепции развития российского законодательства / Ред. кол.: Л. А. Окуньков и др. – М.: Ин-т законодательства и сравнит. правоведения при Правительстве РФ, 1995. – С. 116.
3. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28.06.1996 р. // ВВР. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
4. Петришин О. В. Права людини як фундаментальна цінність правової демократичної державності // Актуальні проблеми формування правової держави в Україні: До 50-ї річниці Конвенції про захист прав людини та основних свобод: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.: У 2-х ч. Ч. 1. / За ред. М. І. Панова. — Х.: Нац. юрид. акад. України, 2000. – С. 42.
5. Процевский А. И. Предмет советского трудового права / А. И. Процевский. – М.: Юрид. лит., 1979. – 224 с.
6. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 20.12.1993 р. № 48/96 // Інформаційно-пошукова система «ЛІГА».
7. Стичинський Б. Соціальний захист громадян: проблеми та гарантії // Право України. – 1993. – № 3. – С. 18.
8. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16.11.2000 р. // ВВР. – 2001. – № 1. – Ст. 2. [106] Про затвердження Порядку надання державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Наказ Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства фінансів України, Міністерства охорони здоров'я України від 30 квітня 2002 р. № 226/293/169 // ОВУ. – 2002. – № 24 (частина 2). – Ст. 1191.
9. Про затвердження Умов прийому до вищих навчальних закладів України у 2013 році: наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 05.11.2012 № 1244// ОВУ. – 2012. – № 88. – Ст. 3585.
10. Про лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996 № 123/96-ВР // Відомості Верховної Ради України – 1996. – № 22. – Ст. 86.
11. Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах: наказ Міністерства освіти і науки України від 9.12.2010 № 1224 // ОВУ. – 2010. – № 64. – Ст. 2259.
12. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання // Наказ МОН №912 від 01.10.10 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/.

УДК 340.0 (477) : 343.82

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПОГЛЯДІВ НА ПОКАРАННЯ ТА ПРАВА І СВОБОДИ ЗАСУДЖЕНИХ (ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

FORMATION AND DEVELOPMENT OF VIEWPOINTS ON CONVICTS' PUNISHMENT, RIGHTS AND FREEDOMS (HISTORICAL AND LEGAL ASPECTS)

Осауленко А.О.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ*

Стаття присвячена висвітленню процесу становлення та розвитку поглядів на покарання та права і свободи осіб, які його відбувають. Проаналізовані думки різних мислителів з приводу покарання та його мети. Звернуто увагу на трактування проблем покарання залежно від типу праворозуміння.

Ключові слова: покарання, мета покарання, права і свободи, засуджений, праворозуміння.

Статья посвящена освещению процесса становления и развития взглядов на наказание и права и свободы лиц, отбывающих его. Проанализированы мнения разных мыслителей по поводу наказания и его цели. Обращено внимание на трактовку проблем наказания в зависимости от типа правопонимания.

Ключевые слова: наказание, цель наказания, права и свободы, осужденный, правопонимание.

The article is devoted to the process of incipience and development of viewpoints on punishment and rights and freedoms of persons who accomplish it. The views of various thinkers about the punishment and its purpose are analyzed in the article. It is noticed the interpretation of punishment problems depending on the type of lowthinking.

Key words: punishment, the purpose of punishment, rights and freedoms, convict, lowthinking.

Постановка проблеми. За період розвитку людства погляди на громадянське суспільство, його структуру та роль в ньому окремих інститутів суттєво змінювалися. Одночасно змінювалась і система поглядів щодо взаємодії окремих інститутів громадянського суспільства з різноманітними державними органами та організаціями. Важливий внесок у розробку даної проблеми був здійснений представниками галузевих юридичних наук.

Стан дослідження. В Україні під кутом зору кримінального та кримінально-виконавчого права вищезазначені питання досліджувалися в роботах О. В. Беци, І. Г. Богатирьова, О. М. Джужи, В. А. Львовочкіна, Г. О. Радова, В. М. Синьова, А. Х. Степанюка, С. Я. Фаренюка та інших.

Разом з тим загальнотеоретичному та історико-правовому аспектам покарання в контексті прав і свобод засуджених приділено недостатньо уваги. Саме тому метою статті є загальнотеоретичний ретроспективний аналіз поглядів на покарання та права і свободи засуджених.

Виклад основного матеріалу. Мета кримінального покарання протягом всього періоду розвитку суспільства була різною, різними були засоби і завдання її досягнення. Це пояснюється декількома обставинами і перш за все державним устроєм країни, її економікою, культурою, соціальним укладом, рівнем та структурою злочинності, і нарешті, рівнем правотворчості. Багатоманітність підходів суспільства і держави до мети і завдань кримінального